
DISCURSUL PUBLIC PRIVIND REFUGIAȚII UCRAINIENI ȘI INFLUENȚA LUI ASUPRA OPINIEI PUBLICE DIN ROMÂNIA

Lucrăm împreună pentru o Europă **verde**, **competitivă** și **incluzivă**

Proiect derulat de

CUPRINS

INTRODUCERE	3
METODOLOGIE	4
REPERE DIN TEREN ȘI CERCETĂRI	4
DISCURSUL ANTI-REFUGIAȚI – STRATEGII DE COMUNICARE ȘI PREZENȚA ÎN MEDIUL ONLINE	8
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	12

Coaliția pentru Drepturile Migranților și Refugiaților – CDMiR s-a format în 2017, ca răspuns la nevoile din ce în ce mai complexe de integrare ale migranților și refugiaților.

În prezent, CDMiR reunește 23 de organizații neguvernamentale și 5 susținători din mediul academic și din rândul organizațiilor internaționale, fiind singura Coaliție a societății civile din România activă în domeniul migrației, azilului și integrării. Membrii CDMiR acoperă un număr larg de domenii de expertiză, inclusiv cercetare, advocacy, asistență materială, juridică și medicală, orientare și dialog intercultural. Pentru a afla mai multe despre Coaliția pentru Drepturile Migranților și Refugiaților (CDMiR) și despre activitățile acesteia, accesați www.cdmir.ro.

Acest document este realizat în cadrul proiectului *CDMiR: O viziune comună pentru integrarea migranților și refugiaților în România*. Proiectul este derulat de Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați în parteneriat cu Centrul pentru Inovare Publică și Asociația Novapolis – Centrul de Analize și Inițiativa pentru Dezvoltare, și beneficiază de finanțare în valoare de 185.102 EUR prin programul Active Citizens Fund România, finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Durata proiectului este de 28 luni, acesta fiind implementat în perioada 1 aprilie 2021 – 31 iulie 2023.

Mail multe informații despre proiect pot fi accesate la: <https://cdmir.ro/wp/proiecte/>

Metodologie

Metode și Surse principale de date

Principala metodă aplicată pentru această analiză este analiza secundară a datelor culese în cadrul unor date din cercetări europene și naționale relevante pentru subiectul cercetat, cum ar fi sinteze, rapoarte și studii, precum și informații selectate de pe platformele social media (grupuri de Facebook, Twitter, Instagram, TikTok etc.). În acest sens, pentru analiza datelor colectate metoda utilizată a fost cercetarea calitativă / desk research, a analizei de conținut asupra unor articole de presă și postări în mediul online pe diferitele canale social media.

Prin aceasta am urmărit să analizăm care sunt narațiunile și modul în care sunt oferite informațiile și știrile în comunicarea publică și online din România privind aflusul de refugiați ucrainieni și procesul de integrare în societatea românească. Totodată, am avut în vedere influența asupra opiniei publice din România, respectiv, faptul că, modul în care opinia publică și comunitatea gazdă au o atitudine favorabilă și de sprijin pentru imigranți și refugiați pot contribui la dezvoltarea de politici publice și servicii pentru incluziunea refugiaților.

Opțiunea pentru analiza secundară este naturală ipotezelor pe care este construit proiectul *CDMiR: O viziune comună pentru integrarea migranților și refugiaților în România*. Obiectivele și activitățile proiectului acoperă domeniile dezvoltare organizațională și advocacy, și nu sunt incluse resurse pentru a genera noi date primare.

Introducere

Imediat după atacul Rusiei asupra Ucrainei, România, ca și alte state din zonă, s-a confruntat cu un important val de refugiați din zonele de conflict. Considerând că războiul acesta se va termina destul de rapid, autoritățile, ONG-urile dar și simplii cetățeni s-au concentrat pe găsirea unor soluții la problemele urgente ale refugiaților precum și pe oferirea ajutorului umanitar de urgență.

Deși inițial autoritățile s-au mobilizat mai greu, primul răspuns fiind oferit în special de către organizațiile non-guvernamentale și de către cetățeni, treptat s-au elaborat și dezvoltat o serie de proceduri, norme juridice, structuri specifice la nivelul autorităților române care să rezolve problemele legate de un flux de refugiați destul de amplu, flux pe care România nu l-a cunoscut până acum. În acest moment, la un an și jumătate de la începerea conflictului, putem spune că atât autoritățile, cât și ONG-urile reușesc să răspundă destul de eficient provocărilor legate de gestionarea aflusului de refugiați din Ucraina.

Concentrate pe oferirea cât mai bună de sprijin imediat, dar și pe termen mediu și lung, refugiaților, majoritatea instituțiilor, structurilor sau organizațiilor implicate nu au priorizat un aspect extrem de important al acestei situații și anume comunicarea permanentă cu cetățenii români, pentru a le explica problematica refugiaților și pentru a construi o narațiune favorabilă incluziunii persoanelor strămutate din Ucraina care au decis să rămână în România.

Repere din teren și cercetări

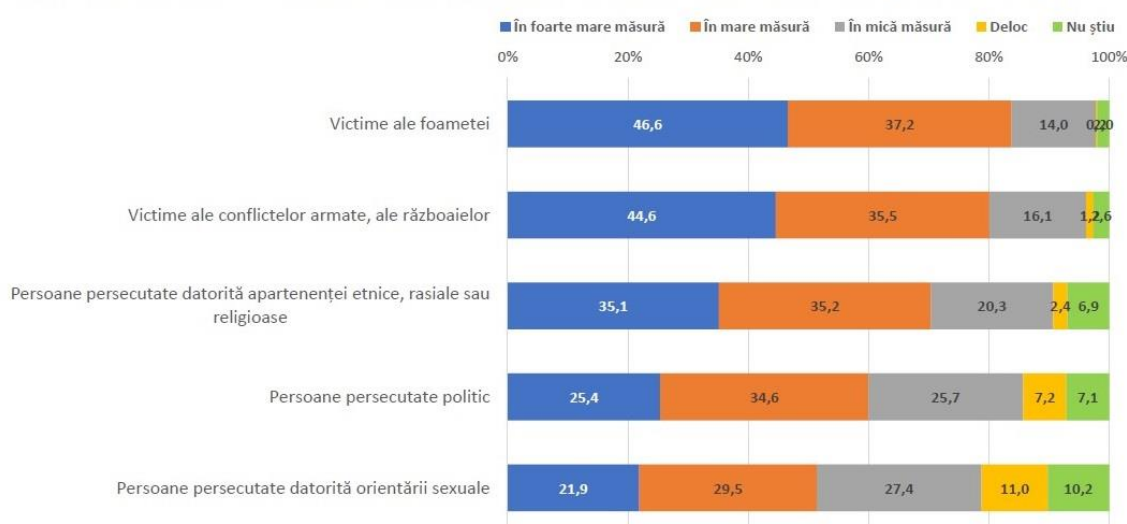
Lipsa aceasta de comunicare are cauze multiple, însă efectele sale se pot observa în dezvoltarea unui discurs public anti-refugiați, care devine tot mai prezent și mai evident în societatea românească, mai ales la nivelul cetățenilor. Această lipsă de comunicare sau comunicare insuficientă are multiple cauze, însă credem că două dintre aceste sunt esențiale. Prima ține de o lipsă generală de experiență și competențe și abilități de comunicare în domeniul migrației, atât în cadrul autorităților publice, cât și în ceea ce privește ONG-urile (deși într-o mai mică măsură).

Deși există departamente și structuri specializate în comunicare în cadrul majorității instituțiilor publice, acestea, în marea lor majoritate, nu funcționează eficient și nu reușesc să dezvolte un discurs coerent, integrat și ținut pe problematica migrației. Această problemă este una generală și, în ciuda încercărilor de a o depăși ea încă persistă, fiind una structurală.

A doua cauză ține de faptul că, în general, societatea românească a avut o opinie favorabilă primirii refugiaților ucrainieni, lucru dovedit atât de mobilizarea exemplară a societății civile în primele zile ale conflictului, cât și de o serie de studii și cercetări sociologice.

Astfel, în studiul intitulat „Refugiații din Ucraina și percepția războiului”¹ elaborat ca rezultat al unui sondaj realizat în perioada 9-20 martie 2022 pe un eșantion național, reprezentativ pentru populația adultă a României, o majoritate substanțială de 74% este de acord ca țara noastră să primească refugiați ucraineni. Atitudinea cea mai favorabilă este constatată la tineri, la persoanele cu studii superioare, domiciliat în marile orașe, la patroni și la salariații din mediul privat. Conform aceluiași studiu, românii consideră că cel mai mare sprijin ar trebui să fie acordat refugiaților victime ale foametei (84%) și celor care sunt victime ale conflictelor armate (80%). Aproximativ 70% se declară pentru sprijinirea celor persecutați pe motive religioase, etnice sau rasiale, iar 60% sunt de acord cu sprijinul celor persecutate politic. Însă doar 51% consideră că societatea românească ar trebui să sprijine activ refugiații victime ale discriminării sexuale. (Grafic 1)

În ce măsură ar trebui ca societatea românească să ajute următoarele categorii de refugiați?

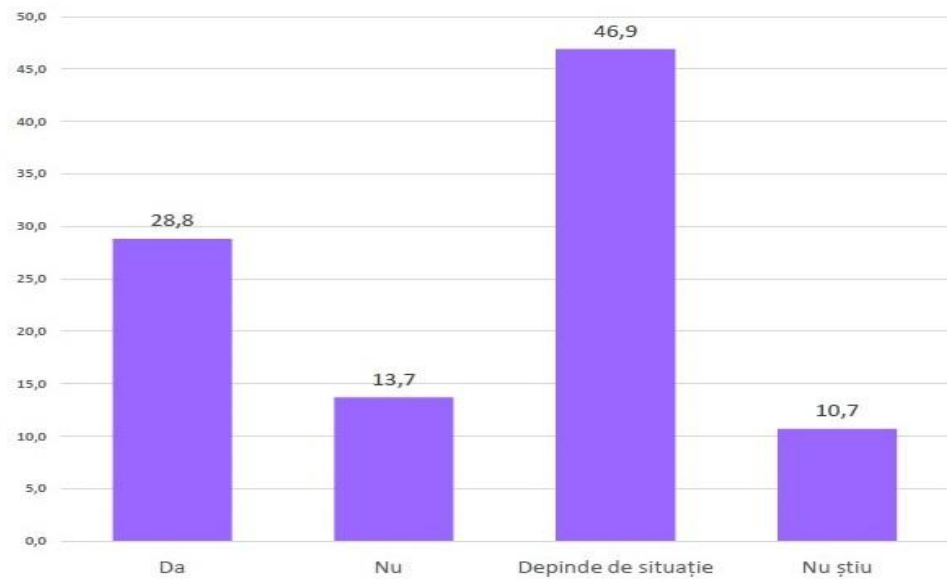
Grafic 1

În mod covârșitor, 82% dintre persoanele intervievate în acest studiu afirmă că românii au demonstrat multă și foarte multă omenie și solidaritate cu refugiații din Ucraina. Conflictul de la graniță a sporit convingerea că românii sunt un popor tolerant cu refugiații și imigranții de la 37% în luna octombrie 2021 la 78% în luna martie 2022.

A crescut semnificativ disponibilitatea de a primi un refugiat sau un grup de refugiați în casa proprie de la 9% la 29%, iar acest procent crește până la 40% în cazul refugiaților din Ucraina sau, ipotetic, din Moldova, dar rămâne scăzut față de refugiații din alte zone geografice mai depărtate. (Grafic 2 & Grafic 3)

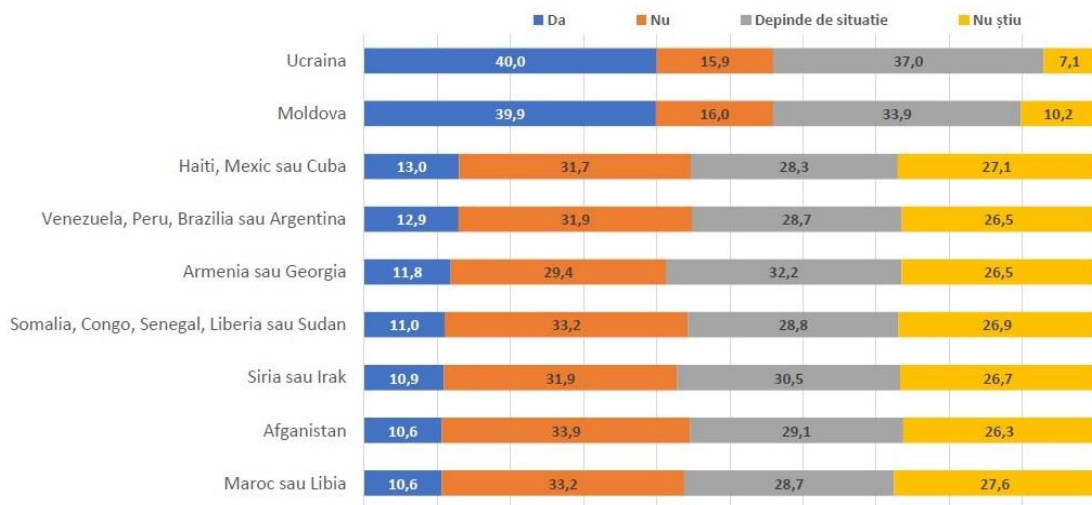
¹ LĂȚĂIANU, Gabriel; BURCEA, Marin; ȘTEFAN, Bruno, „Refugiații din Ucraina și percepția războiului”, *Studii și cercetări psiho-sociale*, Raport nr. 1/2022, Biroul de Cercetări Sociale, 2022, <https://bcs.com.ro/studiu/refugiati-din-ucraina-si-perceptia-razboiului>

Dacă ați avea posibilitatea, ați primi un refugiat / un grup de refugiați în casa dumneavoastră?

Grafic 2

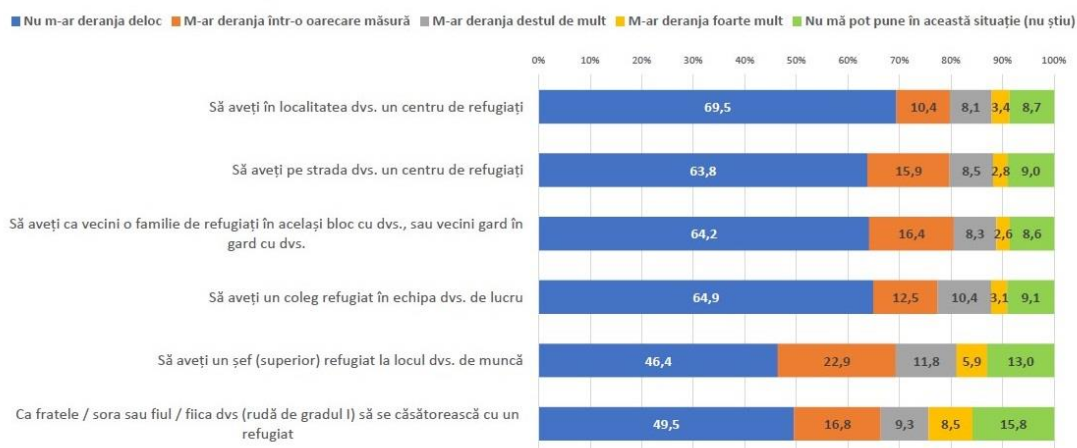
Dacă ați avea posibilitatea, ați primi în casa dvs. timp de o săptămână un refugiat / un grup de refugiați din:

Grafic 3

Potrivit aceluiași studiu, două treimi dintre subiecți declară că ar ajuta personal la integrarea refugiaților în societatea românească, iar aproape 60% dintre respondenți sunt de acord cu decizia UE de a le acorda statutul de protecție temporară de cel puțin un an pe teritoriul UE. Românii nu se tem că refugiații ucraineni vor duce la creșterea concurenței pe piața muncii, că ar crește riscul de război cu Rusia sau că vor duce la scăderea calității serviciilor medicale. În ce privește apropiere socială, o majoritate semnificativă de 70% susține că nu ar fi deranjată să aibă un centru de refugiați în localitatea de reședință.

Cât de mult v-ar deranja:

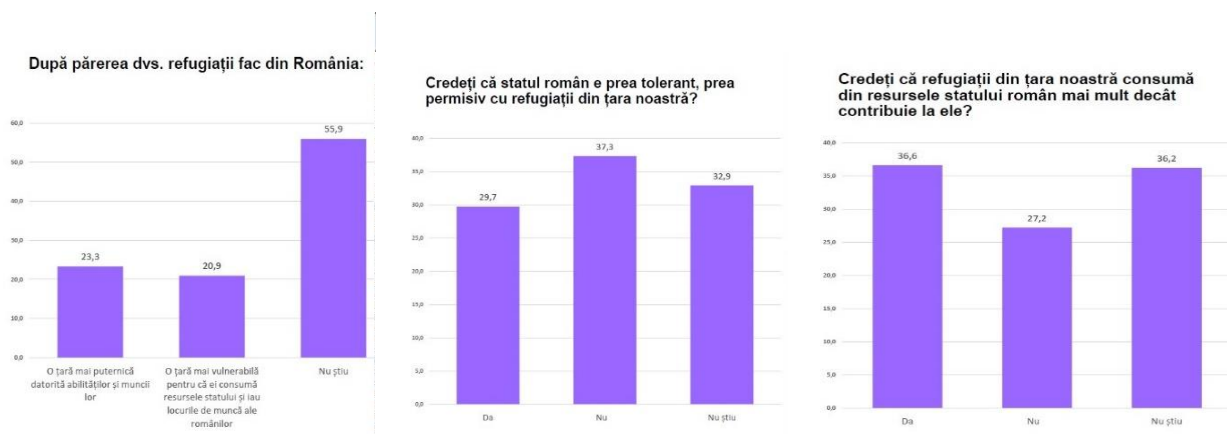

Grafic 4

Toate aceste date au făcut ca atât autoritățile, cât și o mare parte a societății civile să plece de la premisa că cetățenii vor accepta fără probleme fluxul masiv de refugiați ucrainieni și că integrarea acestora se va desfășura foarte ușor, fără nicio dificultate.

Treptat, pe măsură ce războiul a continuat și numărul refugiaților a crescut, prezența acestora fiind mult mai vizibilă, discursul public critic la adresa refugiaților ucrainieni a început să se dezvolte și să devină tot mai agresiv, sporit fiind și de manipulările, propaganda și fake news-urile prezente din plin în media românească și pe rețelele de socializare.

Credem însă că premisele acestui discurs existau, el nefiind totuși vizibil deoarece și prezența refugiaților a fost redusă în România până la războiul din Ucraina. Câteva date din cercetarea prezentată anterior ne puteau sugera că mai devreme sau mai târziu acest tip de discurs ar putea apărea.

Grafic 5

Ceea ce frapază la aceste întrebări este rata foarte mare de non-răspunsuri, care ne poate sugera că mulți dintre cei chestionați s-au ferit să răspundă deoarece se temeau că posibilul lor răspuns poate intra în contradicție cu opinia generală pozitivă față de problematica refugiaților. Credem că aici se aplică foarte bine celebra teorie a „spiralei tăcerii” elaborată de Elisabeth Noelle-Neumann².

De asemenea răspunsurile la ultima întrebare „Credeți că refugiații din țara noastră consumă din resursele statului român mai mult decât contribuie la ele”, unde peste o treime din respondenți au spus că DA, iar rata de non-răspunsuri este egală, ne pot explica dezvoltarea acestui tip de discurs.

²Vezi NOELLE-NEUMANN, Elisabeth, *Spirala tăcerii. Opinia publică – învelișul nostru social*, Ed. Comunicare.ro, București, 2004.

Discursul anti-refugiați – strategii de comunicare și prezența în mediul online

Discursul acesta anti-refugiați este unul simplu, cu puțini termeni tehnici, ușor comprehensibil pentru toți. Stilul este direct și pune în inferioritate limba de lemn tradițională utilizată de clasa politică, de funcționari și tehnocrați. Strategiile de comunicare sunt aceleași cu cele folosite recent în cazul pandemiei de corona virus sau în ceea ce privește discursul anti-vaccin. De altfel, și cei care promovează acest discurs invocă faptul că strategiile de manipulare folosite de autorități sunt aceleași în cazul tuturor acestor evenimente, după cum se vede și în imaginea următoare care a circulat mult pe rețelele de socializare.

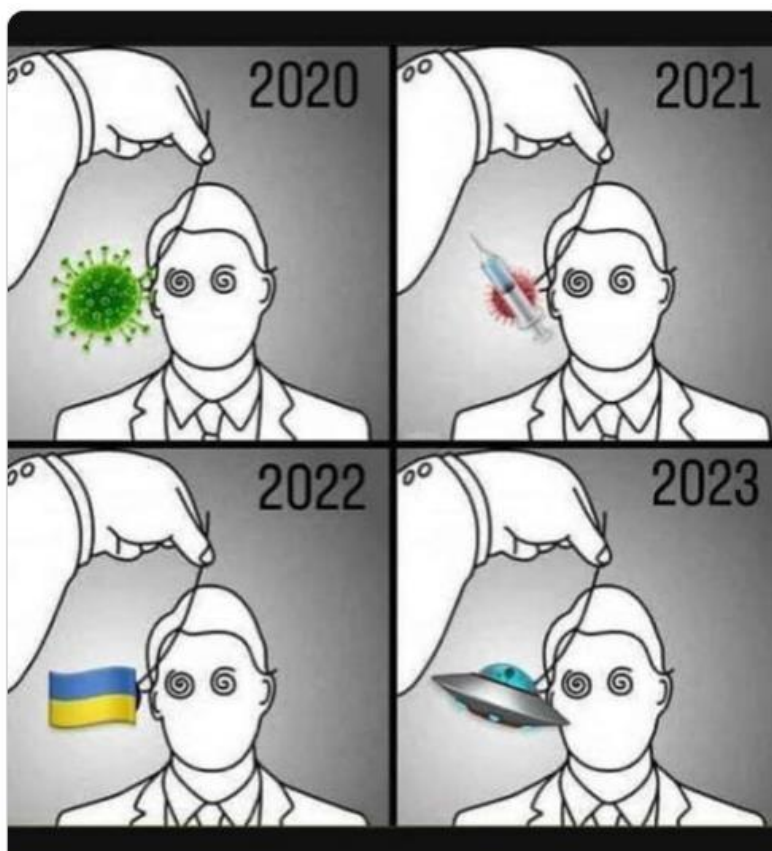

Figura 1

Limbajul „anti-refugiați” este de cele mai multe ori asociat cu un discurs impresionant, simplist și manipulator, care se adresează „emoțiilor primare” ale oamenilor, părții mai puțin raționale. Se folosesc stimuli emoționali, elemente sau situații șocante care să creeze o emoție, care să producă un cât mai mare efect fără o analiză rațională foarte amplă. Logica discursivă este una aparținând simțului comun, argumentele utilizate nefiind în nici un caz abstracte sau complexe, ci extrem de simple și pe înțelesul tuturor.

De exemplu, una dintre temele recurente în discursul public, atât cel fizic, cât mai ales în cel de pe rețelele de socializare, este cea legată de faptul că refugiații sunt proprietari ai unor mașini de lux și că aglomerează mai mult traficul sau parcările care deja sunt sufocate. Imagini precum cele de mai jos, preluate din media locală sau de pe rețelele de socializare, sunt extrem de răspândite și sunt utilizate ca ilustrare a discursului anti-refugiați.

Figura 2

Discursul este bipolarizat de tipul: noi și ceilalți, aceștia din urmă primind conotații negative. În esență, ceea ce definește discursul anti-refugiați este ideea că societatea se împarte în două grupuri omogene și antagonice. Iar această împărțire este între cetățenii români buni, copiii cu probleme, săracii etc. și refugiații ucraineni aroganți, violenți, străini, bogați, profitori etc. Această dihotomie foarte prezentă încă de la începutul crizei, nu exclude sprijinul pentru refugiați, însă susține ideea sprijinirii întâi a copiilor români, bătrânilor sau a celor săraci. Imaginea următoare a circulat pe Facebook încă de la momentul în care se organizau primele forme de sprijin pentru refugiații ucraineni.

Figura 3

Problematika legată de Ucraina, de război și de refugiați a devenit una dintre cele mai puternice în mediul on-line. Un studiu realizat de echipa Antifake în februarie 2023 și intitulat *Un an de război împotriva Ucrainei: Bătălia pentru opinia publică*³ ne arată amploarea dezbatelor despre aceste teme în mediul on-line.

³ <https://www.antifake.ro/un-an-de-razboi-impotriva-ucrainei-batalia-pentru-opinia-publica/>

Potrivit acestui studiu, pentru perioada analizată, 24.02.2022 - 24.02.2023, remarcăm un volum ridicat de date asociate termenului Ucraina. Astfel, numărul total de apariții al cuvântului Ucraina se situează la peste 3,9 milioane. Din acest total, peste 2,2 milioane sunt generate de activitatea de pe rețelele sociale, iar restul, de 1,7 milioane de apariții, este dat de presa online, agregatoare și comentarii la articole.

În ceea ce privește numărul de vizualizări, identificăm un total de 4,8 miliarde. Din acestea, peste 2,39 miliarde sunt generate de activitatea de pe rețelele sociale, iar 2,4 miliarde, de presa online, agregatoarele de știri și comentariile la articole. În secțiunea social media, Facebook deține cel mai semnificativ segment, cu peste 2 milioane de apariții și 1,5 miliarde de vizualizări. Pe locul al doilea se situează Twitter, cu peste 100 de mii de apariții și peste 485 milioane de vizualizări. Menționăm în această categorie și TikTok, cu un număr ridicat de vizualizări, și anume 199 de milioane.

Temele discursului anti-refugiați sunt tot mai prezente, mai ales în media și pe rețelele de socializare, predominând o serie de elemente care se repetă sub diverse forme. De asemenea, acest discurs are o serie de caracteristici specifice. Dintre acestea putem evidenția următoarele:

- „Războiul este o înscenare, un show mediatic sau un spectacol”,
- „Ucraina vrea declanșarea unui nou război mondial”,
- „Războiul din Ucraina reprezintă rezultatul unui complot al Occidentului împotriva Rusiei”,
- „Ucraina este un stat nazist”,
- „Statul ucrainean nu există – Ucraina este un stat creat artificial sau sintetic”,
- „Sancțiunile UE asupra Rusiei se întorc doar împotriva guvernelor occidentale și României”,
- „Colapsul iminent al UE, SUA și NATO”,
- „Refugiații ucraineni sunt violenți, aroganți și exploatează România și bunătatea românilor”,
- Contrastul între „noi” și „ei”, între copiii români și cei refugiați, între săracii sau bătrânii români și refugiații ucrainieni care stau pe plajă sau la terase,
- Relativizări (naționaliste): dar despre copiii „noștri” / cei fără adăpost etc. nu vorbim?
- „În curând ne vom simți ca niște străini în propria noastră țară” / „modul nostru de viață este condamnat”
- Proiectarea asupra „refugiaților ucrainieni” a unor probleme ce implică întreaga societate ca sexismul, criminalitatea sau lipsa locuințelor,
- Generalizări („toți refugiații...”) și echivalări exagerate (de exemplu, refugiat = posesor de mașină de lux),
- Normalizarea atitudinilor discriminatorii: „Nu este de mirare că...”,
- Minciuni despre refugiați și presupusa criminalitate, violență, violuri, acte oficiale falsificate – adesea deghizate într-o presupusă experiență personală,
- Instituțiile / media mint și sunt false, pentru că oricum nu ne spun niciodată adevărul.

Capturile următoare, care prezintă câteva dintre postările sau comentariile la unele postări anti-refugiați, evidențiază perfect aceste teme și caracteristici pe care am încercat să le sintetizăm anterior. Menționăm că aceste comentarii sau postări sunt doar câteva din milioanele de astfel de texte prezente în spațiul public sau pe rețelele de socializare din România.

16 octombrie la 11:43

Voi știți câți bani a cheltuit, și continua să cheltuiă, România cu refugiații din Ucraina?

Că-i așa un "talmes-balmes" în raportări, ca să nu se prea știe! Cică, fiecare refugiat din Ucraina primește de la Statul român câte 50 lei pe zi pentru cazare.

Carevasăzică, o familie cu 2 copii încasează 6.000 lei în fiecare lună. Adică, 60 milioane lei vechi, nu?

Câte dintre familii au asfel de venituri PENTRU cheltuieli de "întreținere"?

Știu, o să spuneți că sunt cinică, lipsită de empatie, bla, bla, bla.

Iar eu o să vă spun că sunt opt luni de când îi ținem "în brațe" pe cetățenii Ucrainei, în timp ce pe bătrânii pensionari, pe bolnavi, pe cei cu dizabilități, pe orfanii României, Statul i-a azvârlit într-o sărăcie la limita suportabilității.

***A se reține că eu fac o comparație, doar cu referire la grija discreționară pe care o are Statul român.

#SăFiePaceNuRăzboi!
#NuLePasăȘiDeVoi!

Aveți dreptate!

Pe românii care au muncit zeci de ani, acest stat eșuat îi umilește, iar ăstora le aloacă sume infinite mai mari decât câștigă mulți salariați care muncesc cinstit și care plătesc taxe, impozite, chirii, utilități, etc și care nu-și mai permit nici măcar produse de bază!

Îmi place Răspunde 1 săptăm. Editat

Ieri am aflat că 41% dintre copiii din România sunt în risc de sărăcie. Aproape jumătate. Pentru ai noștri nu s-a putut, pentru săracii noștri nu sunt niciodată bani.

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

sunt într-un tot de acord cu tine!! Ai perfectă dreptate!! Prea multe drepturi pt ei!! La noi în țară este inadmisibil să-și bată niște unii joc de noi!! Cu toți trebuie să luăm atitudine!!!

4m Îmi place Răspunde

Hahah ...eu în luna septembrie 2022 am gazduit o fam de ucrainieni care au stat numai o săptămână pt că nu aveam aparat de cafea Lavazza și erau pe programul 50/20

26m Îmi place Răspunde 1

, au și mofturi, nu doar drepturi. 😊😊😊

16m Îmi place Răspunde 2

Să ne păstrăm mila și empatia pentru cei rămași în țara lor greu încercată de război. Din păcate imigranții s-au dovedit a fi, majoritatea, niște oportuniști. Profită pentru că pot și li se permite. Se pare că avem sisteme de valori foarte diferite. Nu simt recunoștință pentru ce li se oferă, consideră că li se cuvine și au dreptul să se comporte oricum. Omul sfințește locul iar aceștia doar își fac țara de râs iar noi părem cam fraieri că le tolerăm "fițele". Își fac rău singuri pentru că românul e bun și răbdător dar și când i se termină răbdarea e vai și jale.

10m Îmi place Răspunde 3

Bine punctat, și mai sunt muuuulte de spus! Aroganța și nesimțirea, cam acestea sunt cuvintele ce-i caracterizează!

10m Îmi place Răspunde 1

Suntem vinovați ca i-am primit.

39m Îmi place Răspunde 2

Bravo! Sincer nici eu nu îi mai suport, mai ales că lucrez cu ei zi de zi. Sunt niște nesimțiți și tupești, nu am învățat să i înjur pe limba lor dar îi înjur pe limba mea ... nu vreau să învăț niciun cuvânt de al lor. 😊

38m Îmi place Răspunde 4

Foarte bine spus, Doamna!

36m Îmi place Răspunde

Pentru asta ar trebui să fim toți în stradă, să blocăm traficul până pleacă unde vor sau sunt obligați să se comporte cu respect!

36m Îmi place Răspunde 3

Mai am eu una: copil român, ba chiar de o anumită naționalitate care i-ar oferi discriminare pozitivă, nu poate fi înscris la grădiniță, dar zeci de copii ukr sunt înscrși fără condiții!!!

și alții 48 >

Mi a bătut un puști ucrainean, băiatul de 6 ani, doar că nu s-a dat din fata lui, mai repede. Se grăbea către un topogan. Cu ce ura l a lovit, din spate!!! Eu zic că trebuie puși la punct, cu toată suferința lor. :(

35m Îmi place Răspunde 4

Stai că vin alegerile la anul vor vota!

33m Îmi place Răspunde 1

Sunt refugiați și au drepturi:(((. Vor întâietate la orice și dacă se poate, orice serviciu gratuit. Unii, nu generalizez, dar unii întrec orice măsură....

28m Îmi place Răspunde

dreptul lor nu trebuie să încalce drepturile noastre. Iar noi trebuie să luăm atitudine.

16m Îmi place Răspunde 2

Au început să cerșească în stația bus de la city, cântând cu mini steag ucrainean

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

Asa sa arate cat sunt ei darnici rusine sa le fie copii si batranii mor de foame de frig facturi distrugatoare si ei isi arata darnicia fata de straini de parca ei nu au 2 maini si nu pot lucra

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

Nici eu nu mai pot cu astia. Lucrez de o viața la CFR și sunt obligată să mi plătesc loc la tren. Astora li s-a asigurat gratuitate pe toate trenurile. Îi găsesc peste tot, Brașov, Sinaia, etc. Își fac concedii vizitând și circulând gratis! Nu i corect!!!

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

Toată vara i-am văzut pe Litoral. LA PLAJĂ. "Trai nineacă".

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

lumea i compatimente și spune că s-a ajutat cu fonduri europene! Saracii României nu pot fi ajutați! Ne am tampt rau!

Este nedrept ceea ce se întâmplă, oare care este motivul pentru care sunt mai ocrotiți și cu mai multe drepturi cetățenii ucrainieni, eu înțeleg că sunt într-o situație critică, Doamne ferește... dar statul mai întâi trebuie să se îngrijească de populația română mai ales de copii și de familiile nevoiașe, iar după aceea de străini....

Îmi place Răspunde 1 săptăm.

Figura 4

Treptat discursul anti-refugiați a început să devină tot mai puternic și mai prezent în spațiul public și pe rețelele de socializare din România. Din fericire, până în acest moment, el nu a fost preluat de oameni politici sau formațiuni politice, așa cum s-a întâmplat cu discursul legat de pandemia de COVID19 sau de cel anti-vaccin. Dar dat fiind că 2024 va fi un an electoral aproape în

totalitate, există posibilitatea și riscul ca această temă să devină una de campanie electorală și să fie promovat în sfera politică.

Concluzii și recomandări

Pentru a contracara acest discurs anti-refugiați și pentru a împiedica extinderea și răspândirea manipulărilor și propagandei sunt câteva tehnici și instrumente pe care le putem utiliza cu toții: autorități, media, ONG-uri, formatori de opinie, simpli cetățeni. Le expunem mai jos sub forma unor recomandări comprehensive:

R1. Atenție la poveștile care nu sunt prezentate sau confirmate. Un eveniment șocant, scandalos sau surprinzător trebuie să aibă mai multe surse. Dacă nu, fii suspicios.

R2. Aveți grijă dacă nu există nicio atribuire pentru un autor sau o sursă. Acest lucru este uneori justificat, dar ar trebui explicat și, dacă nu, nu aveți încredere.

R3. Atenție la surse și la rostogolirea unor informații care le dă legitimitate.

R4. Verificați data informației. Un truc preferat al falsificatorilor de știri este să reambaleze poveștile vechi. S-ar putea să fi fost exacte, dar folosite în afara timpului și în afara contextului, pot deveni informații falsificate cu rea intenție.

R5. Verificați eventuala localizare geografică, persoanele prezentate în imagini etc. Pot să fie imagini sau informații din alt spațiu geografic și atribuite unei chestiuni de actualitate. Pot să fie invocate persoane mai puțin cunoscute, dar în realitate imaginile să aparțină oricui altcuiva.

R6. Atenție la site-urile web cu nume ciudate. Nume ciudate de domenii sau site-uri care se termină în „.com.co”, de exemplu, sunt adesea versiuni false ale surselor de știri reale.

R7. Verificați secțiunea „Despre noi” de pe site. Dacă nu există sau nu vă convinge verificați cu motoare de căutare sau cu Wikipedia.

R8. Dacă utilizați rețele de socializare verificați istoricul celor care postează, prietenii etc.

R9. Creați conținut pozitiv: pentru a contracara greutatea discursului instigator la ură, este necesar să creați și să partajați informații empatică. Pentru a combate discursul anti-refugiați trebuie să prezentăm imagini și să ne concentrăm pe mesaje puternice și universale care ne unesc prin valorile noastre comune.

R10. Evitați partajarea videoclipurilor și fotografiilor senzaționale: chiar și atunci când este vorba de a critica acest tip de conținut, partajarea acestuia va crește traficul către canalele și utilizatorii care difuzează medii negative.

R11. Conectați-vă cu refugiații. Includeți o varietate de surse, implicați migranții, grupurile de refugiați, activiștii și ONG-urile care pot furniza informații esențiale și veridice. Este important să se includă vocea refugiaților și să reflecte aspectul uman al migrației, să susțină și să raporteze criza umanitară și/sau încălcarea drepturilor omului, evitați să reduceți discuția doar la mijloacele de trai și demnitatea refugiaților sau doar la o problemă sau un număr care trebuie dezbătute în discursul public.

R12. Asigurați o prezentare echilibrată. Evitați victimizarea și simplificarea excesivă. În cele mai multe cazuri, refugiații sunt percepuți la extreme, fie ca o problemă, fie ca o victimă. Provocați aceste noțiuni și promovați alte aspecte ale migrației, de exemplu, acoperirea poveștilor artiștilor de succes, diasporei, remitențelor și contribuția refugiaților la dezvoltarea României.

R13. Promovarea discursului public bazat pe dovezi. Folosiți informații și resurse corecte, de multe ori corelarea nu înseamnă cauzalitate, fiți transparent și împărtășiți resursele publice pentru a explora în continuare subiectul în cauză. Confrunțați, verificați și analizați declarațiile pentru a atrage autoritățile responsabile, pentru a educa publicul și pentru a contribui la o înțelegere mai profundă a migrației.